

Assimilering og motstand

Helga Haugland Byfuglien, preses i Bispemøtet, Den norske kirke

«Opplysning er det mektigste våpen du kan bruke til å endre verden.»

Ordene er Nelson Mandela sine - mannen som på mange måter har gitt begrepet forsoning et ansikt, og som gjennom sitt liv satte ord på og handlet i den krevende prosessen det er å finne sammen for parter som står langt fra hverandre.

Takk for «Assimilering og motstand» - NOU'en som blir lagt frem her i dag. Jeg har hatt anledning til å lese noe av den fyldige utredningen. Tekstene og beretningene jeg møter der, gir en forståelse jeg ikke hadde fra før. Utredningen løfter frem fortellinger og fakta som jeg ikke var ordentlig kjent med, det har gitt innblikk i en historie og kultur som jeg erkjenner at jeg – og jeg er sikker på mange med meg - har hatt for liten innsikt i. Jeg har - for å hente tilbake begrepet fra Mandelas ord - fått opplysninger. Og opplysning er et mektig våpen i møte med urett og overgrep.

Det er mitt inntrykk at i utvalgets arbeid har kunnskap vært et gjennomgående stikkord. Utvalget formidler kunnskap om tater- og romanifolkets historie i Norge. Arbeidet som vi i dag blir gjort kjent med, understreker at kunnskapen om tater- og romanifolks historie og kultur er avgjørende for å bøte på de overgrep og forsømmelser som er skjedd.

Den som får opplysning, må også erkjenne. Slik er det også for oss i dag. Kirken kan ikke ignorere at historien om disse overgrep og forsømmelser også er Den norske kirkes historie. Utredningen utdyper og bekrefter den urett som ble begått, og den viser utvetydig at Den norske kirke var involvert i det som skjedde. Vi vet at ordinerte prester i vår kirke i ulike stillinger og tillitsverv, i stor grad knyttet til Norsk misjon blant hjemløse, bidrog til at alvorlige krenkelser kunne finne sted. Det samme gjorde foreningsarbeid og pengeinnsamlinger i menigheter og kirker landet rundt.

I kirken er det dyp sammenheng mellom fortid, nåtid og fremtid. Vi kan derfor ikke distansere oss fra det faktum at kirken direkte og indirekte har vært et redskap for de alvorligste overgrep og maktbruk mot tater- og romanifolk i Norge. Kirken har til tider tapt det kristne menneskesynet av syne i de mange forsøk som er gjort på å omdanne et helt folk etter storsamfunnets idealer. Den norske kirke har medansvar i det som ble gjort, og det som var ugjort. Vi erkjenner vår skyld.

Den norske kirke har tidligere beklaget dette. I dag er det riktig å understreke, gjenta og forsterke denne beklagelsen: Den norske kirke ber tater- og romanifolket om tilgivelse for den urett, de overgrep og den forsømmelse som fra kirkens side er begått mot deres folk.

På vegne av Den norske kirke vil jeg takke for utvalgets viktige arbeid og for all den innsikt og kunnskap som mange nå vil få del i. Opplysning er veien til endring. Vi må sammen forplikte oss på og arbeide for at kunnskapen om tater- og romanifolkets historie og kultur blir gjort godt kjent i kirke, skole og samfunn. Slik kan vi erkjenne en mørk del av vår historie, i håp om at sår kan leges og at veien videre til forsoning er åpen.